

Shiur Matot Masei 5777

1. Numbers 30

(1) So Moses spoke to the Israelites just as the Lord had commanded Moses. (2) Moses spoke to the heads of the Israelite tribes, saying: This is what the LORD has commanded: (3) If a man makes a vow to the LORD or takes an oath imposing an obligation on himself, he shall not break his pledge; he must carry out all that has crossed his lips.

2. Mishnah Nedarim 9

(10) "Konam that I will not marry that ugly woman," and she turns out to be beautiful; "That black-skinned woman," and she turns out to be light-skinned; "That short woman," and she turns out to be tall, he is permitted to marry her; not because she was ugly, and became beautiful, or black and became light-skinned, short and grew tall, but because the vow was in error. And it happened with one who vowed not to benefit from his sister's daughter, and she was taken into Rabbi Ishmael's house and they made her beautiful. Rabbi Ishmael said to him, "My son! Did you vow not to marry his one?" He said, "No," and Rabbi Ishmael permitted her [to him]. In that hour Rabbi Ishmael wept and said, "The daughters of Israel are beautiful, but poverty disfigures them." And when Rabbi Ishmael died, the daughters of Israel raised a lament, saying, "Daughters of Israel weep for Rabbi Ishmael." And thus it is said too of Saul, "Daughters of Israel, weep for Saul" (II Samuel 1:24).

א. במדבר ל'

(א) וַיֹּאמֶר מֹשֶׁה אֶל־בְּנֵי יִשְׂרָאֵל כְּכֹל
אֲשֶׁר־צִוָּה יְהוָה אֶת־מֹשֶׁה: (פ) (ב)
וַיְדַבֵּר מֹשֶׁה אֶל־רְאֵשֵׁי הַמִּטּוֹת לְבְנֵי
יִשְׂרָאֵל לֵאמֹר זֶה הַדְּבָר אֲשֶׁר צִוָּה
יְהוָה: (ג) אִישׁ כִּי־יָדָר נָדָר לַיהוָה
אוֹת־שָׁבַע שְׁבַעַה לְאַסֵּר אֶסֶר עַל־נַפְשׁוֹ
לֹא יַחַל דְּבָרוֹ כְּכֹל־הֵיטָא מִפִּי יַעֲשֶׂה:

ב. משנה נדרים ט'

(י) קונם שאיני נושא את פלוגית
כעורה, וקרי היא נאה. שחורה, וקרי
היא לבנה. קצרה, וקרי היא ארכה,
מטר בה. לא מפני שהיא כעורה
ונעשית נאה, שחורה ונעשית לבנה,
קצרה ונעשית ארכה, אלא שהנדר
טעות. ומעשה באחד שנדר מבת אחותו
הגנה, והקניסוה לבית רבי ישמעאל
ויפיה. אמר לו רבי ישמעאל, בני, לזו
נדרת. אמר לו, לאו. והתירו רבי
ישמעאל. באותה שעה בכה רבי
ישמעאל ואמר, בנות ישראל נאות הן,
אלא שהעניות מנולתן. וכשמת רבי
ישמעאל, היו בנות ישראל נושאות
קינה ואמרות, בנות ישראל אל רבי
ישמעאל בקינה. וכן הוא אומר בשאול
(שמואל ב א) בנות ישראל אל שאול
בקינה:

3.

(א) ויאמר משה אל בני ישראל. להפסיק הענין, דברי רבי ישמעאל, לפי שעד כאן דבריו של מקום ופרשת נדרים מתחלת בדבורו של משה, הצרה להפסיק תחלה ולומר שקטר משה ואמרה פרשה זו לישראל, שאם לא כן, יש במשמע שלא אמר להם זו, אלא בפרשת נדרים התחיל דבריו: (ב) ראשי המטות. חלק כבוד לנשיאים ללמדם תחלה ואחר כך לכל בני ישראל; ומנין שאף שאר הדברות כן? תלמוד לומר (שמות ל"ד) "וישב אליו אהרן וכל הנשאים בעדה וידבר משה אליהם, ואחרי כן נגשו כל בני ישראל". ומה ראה לאמרה כאן? למד שהפרת נדרים ביחיד מומחה, ואם אין יחיד מומחה, מפר בשלשה הדיוטות; או יכול שלא אמר משה פרשה זו אלא לנשיאים בלבד? נאמר כאן "זה הדבר" ונאמר בשחטי חוץ (ויקרא י"ז) "זה הדבר", מה להלן נאמרה לאהרן ולבניו ולכל בני ישראל — שנאמר "דבר אל אהרן וגו'" — אף זו נאמרה לכלן (ספרי; נדרים ע"ח): זה הדבר. משה נתנבא ב"כה אמר ה' כחצת הלילה" (שמות י"א) והנביאים נתנבאו ב"כה אמר ה'", מוסף עליהם משה שנאמרה בלשון זה הדבר. ד"א — זה הדבר מעוט הוא, לומר שהחכם בלשון התרה, ובעל בלשון הפרה, בלשון הכתוב כאן, ואם חלפו — אין מותר ואין מופר (ספרי; נדרים ע"ז): (ג) נדר. האומר הרי עלי קונם שלא אוכל או שלא אעשה דבר פלוני; יכול אפילו נשבע שיאכל גבלות אני קורא עליו ככל היצא מפיו יעשה? ת"ל לאסור אסור — לאסור את המתר לא להתיר את האסור (ספרי); לא יחל דברו. כמו לא יחלל דברו — לא יעשה דברו חלין (שם): שין:

Rashi on Numbers 30

4.

ת"ר מעשה ברבן יוחנן בן זכאי שהיה רוכב על החמור והיה יוצא מירושלים והיו תלמידיו מהלכין אחריו ראה ריבה אחת שהיתה מלקטת שעורים מבין גללי בהמתן של ערביים כיון שראתה אותו נתעטפה בשערה ועמדה לפניו אמרה לו רבי פרנסני אמר לה בתי מי את אמרה לו בת נקדימון בן גוריון אני אמר לה בתי ממון של בית אביך היכן הלך אמרה לו רבי לא כדין מתלין מתלא בירושלים מלח ממון חסר ואמרי לה חסד ושל בית חמיך היכן הוא אמרה לו בא זה ואיבד את זה אמרה לו רבי זכור אתה כשחתמת על כתובתי אמר להן לתלמידיו זכור אני כשחתמתי על כתובתה של זו והייתי קורא בה אלף אלפים דינרי זהב מבית אביה חוץ משל חמיה בכה רבן יוחנן בן זכאי ואמר אשריכם ישראל בזמן שעושין רצונו של מקום אין כל אומה ולשון שולטת בהם ובזמן שאין עושין רצונו של מקום מוסרין ביד אומה שפלה ולא ביד אומה שפלה אלא ביד בהמתן של אומה שפלה ונקדימון בן גוריון לא עבד צדקה והתניא אמרו עליו על נקדימון בן גוריון כשהיה יוצא מביתו לבית המדרש כלי מילת היו

5. Akeidat Yitzchak R' Yitzchak Arama ה.
 And this was the intention of Rybaz that he encountered the Riva daughter of Nakdimon Ben Gurion from good to the lowest situation possible. Blessed are you Israel when you fulfill the will of Hashem...But when they do not Hashem hands them over to a impure nation etc... An incredible teaching we are taught here that these two aspects are a part of the same side of things This is why Ashreichem Yisrael applies to both aspects that the tzurah of Yisrael that they can be decedant and corrupt as they lose their tzurah (form) they are handed unto the lowly nations...

במדבר כ"ה

6. ו.
 (א) ונשב ישראל בשמים ויחל העם לזנות אל־בנות מואב: (ב) ומהראובן לעם לזכותי אלהיהו ויאכל העם נישמתו לאלהיהו: (ג) ויאמר ישראל לבעל בעור בתרצה יהוה בישראל: (ד) ויאמר יהוה אל־משה קח את־קל־ראשי העם והקע אותם ליתוה וגד השמש וישב תרוו אף־יתוה מישראל: (ה) ויאמר משה אל־שפטו ישראל הרגו איש אנשיו הנזמדים לבעל בעור: (ו) והנה איש מבני ישראל פא ויקרב אל־אמיו את־המדנית לשיגי משה ולשיגי כל־עדת בני־ישראל ותמה בליום פתח אהל מועד: (ז) וברא פינתס בראלעזר בראהרו סכרו ויעם מתוה העדה ויקח רמח בידו: (ח) ויבא אחר איש־ישראל אל־הקבה וידקור את־שניהם את איש ישראל ואת־האשה אל־הקבה ומעצר המגפה מעל בני ישראל: (ט) ויהיו המתים במגפה ארבעה ושמנים אלה: (י) וידבר יהוה אל־משה לאמר: (יא) פינתס בראלעזר בראהרו סכרו השויב את־חמתו מעל בני־ישראל בקנאו את־קנאתו בתוכם ולא־כליתי את־בני־ישראל בקנאתי: (יב) לבו אמר הנני נתו לו את־בריתי שלום: (יג) ותוהו לו ולעוהו אחריו ברית קהנת עולם פסת אשר קנא לאלהיו ויכפר על־בני ישראל: (יד) ושם איש ישראל הטקה אשר הקה את־המדנית זקני בראשלוא נשיא בית־אב לשמעוני: (טו) ושם האשה הטקה המדנית קנני בת־גור ראש אמות בית־אב במדנו הוא: (טז) וידבר יהוה אל־משה לאמר: (יז) ברור את־המדנים והכיתם אותם: (יח) כי צורים הם לעם בנקליהם אשר־נקלו לעם על־דבר־פעור ועל־דבר קנני בת־נשיא מדנו אחתם הטקה ביום־המגפה על־דבר־פעור:

Numbers 25

סנהדרין ק"ב ב

7. ז.
 דאיתפח הדר קא דריש אמרי לא קבילת עלך דלא דרשת בהו אמר איבהו מי הדרו בהו דאנא אהדר בי רב אשי אוקי אשלשה מלכים אמר למחר נפתח בחברין אתא מנשה איתחזי ליה בחלמיה אמר חברך וחבירי דאבוך קרית לן מהיכא בעית למישרא המוציא אמר ליה לא ידענא א"ל מהיכא דבעית למישרא המוציא לא גמירת וחבוד קרית לן א"ל אגמריה לי ולמחר דרישנא ליה משמך בפירקא א"ל מהיכא דקרים בישולא א"ל מאחר דחכימתו כולי האי מאי טעמא קא פלחיתו לעבודת כוכבים א"ל אי הות התם הות נקישנא בשיפולי גלימא ורהשת אבתראי למחר

Sanhedrin 102b

Resisei Layla le R' Tzadok Hakohen MiLublin 13 b

וכפי גדלות החכמה כך יש גדלות שטות. ובהיות יצרא דעבודה זרה שליט היינו להיות אור הנבואה נגלה אז להיות רואה בעין מראות אלהים מזה נמשך יצר הרע לעשות אלהים אחרים הנגלים לעין. ולכן אמרו ביומא (:טו) דכשבטלוהו אנשי כנסת הגדולה אמרו לא איהו בעינן ולא אגריה פירוש אגריה השלימות הנמשך ממנו כי מעת שנעקר יצרא דעבודה זרה נסתלקה נבואה מישראל. כי כאשר אין חסרון בזה אין שלימות להיות הכרת הנוכח דאלהי אמת לעין רק בהעלם כטעם חכם עדיף מנביא שהוא על ידי רוח הקודש

...
פירוש אם אתה מכיר בפרט נתינת השם יתברך לחם לכל בשר ולדעת מהיכן הוא ההתחלה שהתחיל השם יתברך להכין לך לחם ומזון שעל זה תברך לו בפרט. והיה אפשר לר"א לסבור סברא זו מהיכן דקדים בישולא מעצמו גם כן דזה שכל פשוט דמהיכן שמקדים לאפות כבר קדם להיות מוכן למאכל אדם. רק כל הלכות של חכמי התלמוד לא היה אלא מדברים המושגים בהתגלות לבם ולא מן השכל לבד שזה אין נקרא חכמה כלל באמת. וכל זמן שלא היה בהתגלות לבבו הכרה זו שהיכי דקדים בישולא השם יתברך מקדים להכין לו המזון אז לא היה יכול להורות דמברך המוציא שם דאין דברי חז"ל והלכות שלהם כמנהגים הקבועים באיזה ספר מוסר מצד השערת שכל. דאם כן מה היה ההבדל בין התלמוד המקודש לספרים אחרים מחכמי ישראל. אבל כל הלכות שלהם הוא רק מהתגלות הלב עד שנפתח הפה בהכרח לומר הלכה זו שאי אפשר כלל בענין אחר. והיינו על ידי הרגשת הנוכח דהשם יתברך בפרט כל דבר עד שירגיש באמת בלבבו איך השם יתברך ברגע זו שליט בכל והוא אופה פתו ומכין מזונו ולולי הוא לא היה לו לאכול עד שממילא נפתח פיו לברך המוציא בדוכתי דקדים בישולא על ידי הרגשה ברורה ומפורשת בלב כזו אפשר לחדש אותה הלכה להיות הלכה קבועה אחר כך בתלמוד. כידוע דכל דבר שכבר היה אחד שהרגיש בירור אור זה על בריו כבר נפתח שער אותו האור בעולם. והוא פתוח אחר כך לכל דזה כל ענין. עסק הדורות שקבע השם יתברך אף על פי שהם מתקטנים והולכים

